

Musik om flugt, musik for fred

Kære musiklærer i 2.-3. klasse

Efter nogle forhåbentlig gode og nærværende møder med orkesterets musikere ved de små koncerter, er det nu tid til at møde hele symfoniorkesteret inde i Musikhuset, Symfonisk Sal.

Oboisten Henrik Goldschmidt og harmonikaspiilleren Anders Singh er solister og konferencier (og dirigent) ved denne skolekoncert. De er kendt for at blande europæisk, arabisk og jødisk musik, og de synes, at man skal spille for fred i verden! Derfor vil denne skolekoncert også være et festfyrværkeri af multikulturelle toner.

Musik om flugt, musik for fred

Mellemøsten har gennem århundreder været skueplads for ufred og krig. Alligevel er der lyspunkter og håb om at skabe fred mellem mennesker også i denne del af verden. Et stærkt symbol og initiativ for at styrke fredelige bånd frem for uvenskab og krig er Middle East Peace Orchestra. Orkestret er grundlagt af Henrik Goldschmidt, solooboist i Det kongelig Kapel. Han har sammensat orkestret af de bedste musikere med arabisk og jødisk baggrund. De spiller mellemøstlig musik, jødisk og arabisk. De spiller for fred! Hør og se dem spille [her](#), og tag evt. en snak med eleverne om musik fra forskellige kulturer og om Henriks og Anders' instrumenter, obo og harmonika, som børnene måske ikke hører så tit.

Vi skal bl.a. høre et stykke musik, komponeret af Henrik Goldschmidt, der beskriver hans families flugt fra Nazisterne på en fiskerbåd en kold oktobernat 1943. I musikken kan man høre mågeskrig og tågehorn og uro og høje bølger og angsten. Her er et billede af fiskerbåden - se næste side.

Forberedelse

Fællessange: Loppen Ludwig og Ale Brider

Ved den store koncert skal børnene synge sangen om Loppen Ludwig sammen med Anders Singh, Henrik Goldschmidt og hele Aarhus Symfoniorkester. (Se længere nede.) De skal også synge med på sangen "Ale Brider" (Alle brødre), så hvis de kan lære melodien på forhånd, vil det også være fint, men det er ikke et krav. Melodien kan høres på Youtube [her](#), og noden findes sidst i dette dokument.

Tværfagligt: 2. Verdenskrig og jødernes flugt til Sverige

Det være en fordel, hvis børnene ved lidt om 2. Verdenskrig. Vi skal bl.a. høre et stykke musik, komponeret af Henrik Goldschmidt, som er halv jøde, der beskriver hans families flugt fra Nazisterne på en fiskerbåd en kold oktober nat 1943. I undervisningsmaterialet på (se side 3) er der links til korte tekster om jødernes flugt til Sverige i 1943.

Symfonisk musik: Aladdin Suite af Carl Nielsen.

Meget af musikken, vi skal høre, har Singh og Goldschmidt selv skrevet eller arrangeret. Men orkestret spiller også nogle satser fra Carl Nielsens "Aladdin Suite" nemlig "Orientalsk Festmarch" og "Negerdans". I undervisningsmaterialet (s. 4-5) er der forslag til, hvordan man kan arbejde med disse stykker i musiktimerne.

God fornøjelse!

Vi ses i Musikhuset i uge 22.

Tværfagligt: 2. Verdenskrig og jødernes flugt til Sverige

”Nazisternes overgreb på jøderne i Europa ramte Danmark mellem den 1. og 2. oktober 1943. Denne nat gennemførte den tyske besættelsesmagt en razzia i Danmark og pågreb i alt 284 jøder, som blev deporteret til ghettoen Theresienstadt i protektoratet Böhmen-Mähren. I løbet af oktober og november fulgte endnu to transporter med i alt 190 jøder, der var blevet anholdt under flugtforsøg fra Danmark til Sverige. Af de 474 deporterede omkom i alt 53 - de fleste gamle og syge. Det lykkedes imidlertid de godt 7.000 øvrige jøder fra Danmark at bringe sig i sikkerhed i Sverige.

Set i lyset af, at nazisterne fik ombragt mellem 5 og 6 mio. af de i alt 8 til 9 mio. jøder, de havde inden for rækkevidde, fremstår det som lyset i holocaustmørket, at op mod 95% af jøderne i Danmark undgik anholdelse og flygtede til Sverige. Den vellykkede flugt i oktober 1943 er en af de begivenheder i dansk historie, der har tiltrukket sig international opmærksomhed.”

- Fra indledningen til bogen *Flugten til Sverige - Aktionen mod de danske jøder oktober 1943* af Rasmus Kreth og Michael Mogensen, Gyldendal 1995.

På Dansk Jødisk Museums hjemmeside findes der nogle ressourcer for skoler. Her kan man blandt læse en kort artikel om [aktionen natten til d. 2. oktober 1943](#) og en beretning om en [jødisk families flugt til Sverige](#) i dagene derefter.

Er man som lærer interesseret i at læse mere, så findes der på EMU et omfattende materiale om jødernes flugt til Sverige, som er tilrettelagt for gymnasiale uddannelser. Klik [her](#) for at komme dertil.

Symfonisk musik: Aladdin Suite af Carl Nielsen.

Fortæl/læs op:

"Eventyret om Aladdin er over 1000 år gammelt. Det hører til "1001 nats eventyr". Det stammer fra Persien, det land, der i dag hedder Iran.

Eventyret handler om Aladdin, som er en fattig dreng i byen Ispahan. Han bliver forelsket i sultanens datter Gulnare. Lampens ånd hjælper ham, og den onde troldmand vil stjæle lampen. Men alt ender godt.

I Danmark var der en berømt digter, som skrev et teaterstykke om Aladdin. Han hed Adam Oehlenschläger. (Det er ham, der også har skrevet teksten til vores nationalsang "Der er et yndigt land"). Da teaterstykket skulle opføres i 1919, ville man have musik til, så det kunne blive rigtig flot og festligt. Carl Nielsen skrev musikken til Aladdin. Det blev et stort musikstykke på over 80 minutter for solister, kor og symfoniorkester. Det består bl.a. af en march og så nogle forskellige "dansen" og en markedsplads.

"Orientalisk festmarch" fra Aladdinsuiten

En af satserne i Aladdinsuiten hedder "Orientalisk festmarch". Eleverne kan arbejde med musikken og undersøge de musikalske virkemidler ved selv at komponere en orientalsk festmarch! Det er ikke så svært, når man først kommer i gang, og det er sjovt! Musikken kan høres på [Youtube](#) fra starten af suiten og cirka tre minutter frem.

Handlingen i Orientalisk festmarch

Hvis Aladdin vil giftes med sultanens datter, må han sende 40 gyldne fæde med ædelsten, båret af 40 sorte slaver, fulgt af 40 hvide slaver. Lampens ånd hjælper Aladdin, og det store optog kommer med Aladdins mor ridende på en elefant.

Elevaktivitet:

1. Tal først fælles om:
 - Hvordan ser sådan et orientalsk festoptog ud? (Elefanter, trommer, dansere, flag, fløjter...)
 - Hvordan kan musik være march-agtig? (rytmen, kraftigt)
 - Hvordan kan musik være festlig? (effekter i musikken som bækkenslag, fløjtetriller osv.)
 - Hvordan kan musik være orientalsk/østerlandsk? (mærkelige akkorder, halvtonetrin)
2. Eleverne skal nu prøve at lave sådan et orientalsk festoptog med lyd til. Spørg dem, hvad de vil være i optøget og del dem i grupper efter det. Eks. elefantgruppen, dansegruppen, trommegruppen...
3. Hver gruppe laver nu med instrumenter og kroppen nogle lyde/et lille musikstykke (krav: en af grupperne skal have stortromme på slag 1 og 3 og bækkenslag på slag 2 og 4)

4. Grupperne spiller deres musik for hinanden, og ved fælles diskussion finder I ud af, hvordan det kan sættes sammen til et stort fælles lydbillede/musikstykke. Nogle ting kan spilles samtidig og andre ting skal spilles hver for sig.
5. Klassen spiller nu deres "orientalske festmarch". Snak bagefter om, hvad der virkede godt.
6. Nu må klassen høre Carl Nielsens Orientalske festmarch på CD.
7. Snak om hans valg af instrumenter og melodier og sammenligning med deres eget stykke.

"Negerdans" fra Aladdinsuiten

På Carl Nielsens tid var det eksotisk og spændende med mennesker fra andre lande! Man kan høre i musikken, at Carl Nielsen her forestiller sig denne "negerdans" som et farvestrålende festfyrværkeri af dans og dragter.

Hvor vi til "Orientalisk festmarch" foreslår et musikalsk arbejde med instrumenter, foreslår vi her en mere fri fortolkning af musikken:

Lad eleverne lytte til musikken, og kaste sig ud i deres **egen dans** - enten fri dans eller en dans, som eleverne finder på/koreograferer sammen, som passer til musikkens virkemidler. Musikken kan høres på [Youtube](#) fra 19:46 inde i stykket og til suiten slutter.

Eller de kan **male** nogle flotte, festlige billeder til musikken. Billeder, der foregår i et "orientalsk" miljø med kupler, mavedans og snabelsko, med mennesker, elefanter, slanger, trommer og fløjter og festlig danseoptrædener og farvestrålende optog. Det kan blive nogle flotte malerier i stærke farver og fuld af energi og bevægelse! Man lytter meget intenst til musikken, og der foregår meget musikalsk fortolkning, når man pludselig skal forsøge at få musikken ud gennem penslen.

Fra den første opsætning af "Aladdin":

Sang

Loppen Ludwig

Tekst og musik:

Peter Ettrup Larsen

The musical score is written in G major, 4/4 time. It consists of six staves of music with lyrics underneath. The lyrics are: "Jeg er lop - pen Lud - wig, jeg el - sker god mu - sik. Når mu - sik - ken spil - ler, gir' det mig et kick. Hvem har me - lo - di - en, som spil - ler li - ge nu? Brug nu di - ne san - ser, det syn's jeg, at du sku'. Lyt ef - ter! (2.X) Se, det var jo en!"

Chords: C, G, C, G, C, G, D7, G, Am, E, F, C, Dm7, G, C, F, G, C, C, C, Am, E, F, C, G7, G7, C.

2. Når musikken spiller,
kan jeg hoppe rundt
midt i mit orkester,
det er sjovt og sundt.

*Hvem har melodien,
som spiller lige nu?
Brug nu dine sanser,
det syn's jeg, at du sku'.*

3. Tænk hvis jeg ku' spille,
det ku' bli' så godt!
Lad os leg' vi spiller,
nej, hvor blir' det flot.

*Hvem har melodien,
som spiller lige nu?
Brug nu dine sanser,
det syn's jeg, at du sku'.*

Ale Brider

Ukendt

♩ = 120

Voice

11

Voice

19

Voice

23

Voice

1. vers (jiddish)

Un mir zinnen ale brider, ay ay, ale brider
Un mir singen freylache Lider, ay ay ay
Un mir frayen sich doch ale, ay ay, sich doch ale
Wi a Chusen mit a Kale, ay ay ay
Omkvæd: Ay, ay, ay, ay, ay, ay...

2. vers (jiddish)

Un mir zinnen ale Schwester, ay ay, ale Schwester
Azoi Ruchel, Russ un Esther, ay ay ay
Un mir halten sich im Eynem, ay ay, sich in eynem
Al selches is ni to bey keynem, ay ay ay
Omkvæd: Ay, ay, ay, ay, ay, ay...

3. vers (dansk)

Ja, nu skal vi alle synge, ay ay, alle synge
hele salen, den skal gyngge, ay ay ay
Når vi synger, bliver vi glade, ay ay, bliver vi glade
for så laver vi ballade, ay ay ay
Omkvæd: Ay, ay, ay, ay, ay, ay...

Oversættelse af de jiddishe vers:

1. vers

Vi er alle brødre, og vi synger glade sange
og vi glæder os alle, som en brud glæder sig med sin brudgom.
Ay, ay, ay...

2. vers

Vi er alle søstre som Rachel, Ruth og Esther,
og vi holder sammen som ingen andre
Ay, ay, ay...